

Sygn. akt I C 549/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, I Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Bartosz Kasielski

Protokolant: sekretarz sądowy Sylwia Wróblewska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka masy upadłości K. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o zapłatę

1. umarza postępowanie w zakresie kwoty 134,92 zł (sto trzydzieści cztery złote 92/100);
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz Syndyka masy upadłości K. J. kwotę 2.362,14 zł (dwa tysiące trzysta sześćdziesiąt dwa złote 14/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 września 2016 roku do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo w pozostałej części;
4. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz Syndyka masy upadłości K. J. kwotę 1.342 zł (jeden tysiąc trzysta czterdzieści dwa złote) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt I C 549/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 października 2016 roku syndyk masy upadłości K. P. B. wystąpił przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł. o zapłatę kwoty 2.497,06 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 1.248,53 złotych od dnia 26 lipca 2016 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 1.248,53 złotych od dnia 26 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(pozew k.2 – 5)

Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi stwierdził, że sprawa jest sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi.

(postanowienie z dnia 29 grudnia 2016 roku k.45)

Postanowieniem z dnia 6 marca 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził, że sprawa nie jest sprawą z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych i przekazał ją do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi.

(postanowienie z dnia 6 marca 2017 roku k.55 – 58)

Nakazem zapłaty z dnia 31 maja 2017 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

(nakaz zapłaty k.66)

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 16 czerwca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o odrzucenie pozwu, ewentualnie o jego oddalenie, a także przyznanie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe pozwany zaznaczył, że oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako jednostka terenowa posiada zdolność sądową jedynie wyjątkowo w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Skoro niniejsza sprawa nie należy do tej kategorii to pozew winien podlegać odrzuceniu. Nadto pozwany zaznaczył, że nie było możliwe przekazanie do masy upadłości świadczeń emerytalnych za miesiące lipiec i sierpień 2016 roku z uwagi na obowiązujące Zakład Ubezpieczeń Społecznych miesięczne terminy realizacji świadczeń.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k.69)

Pismem procesowym z dnia 11 września 2017 roku powód cofnął pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 134,92 złotych. Jednocześnie wskazał, że dochodzi od pozwanego kwoty 2.362,14 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 1.181,07 złotych od dnia 26 lipca 2016 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 1.181,07 złotych od dnia 26 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty.

(pismo procesowe z dnia 11 września 2017 roku k.99)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny :

Postanowieniem z dnia 4 lipca 2016 roku wydanym w sprawie XIV GU (...) Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku dłużnika – K. J. jako osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej oraz wyznaczył syndyka masy upadłości w osobie P. B.. Orzeczenie stało się prawomocne w dniu 12 lipca 2016 roku.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych o ogłoszeniu upadłości K. J. pismem z dnia 6 lipca 2016 roku, które zostało doręczone w dniu 11 lipca 2016 roku.

(postanowienie z dnia 4 lipca 2016 roku k.9, licencja syndyka k.8, pismo k.31 akt ZUS)

W dniu 12 lipca 2016 roku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ukazało się obwieszczenie o ogłoszeniu upadłości K. J. (nr (...), poz. (...)).

(ogłoszenie k.10)

Przeciwko K. J. toczyło się postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...) prowadzonej przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi z wniosku H. I Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w K..

Pismem z dnia 15 kwietnia 2016 roku komornik sądowy zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. o dokonywanie potrąceń z tytułu należnych K. J. świadczeń emerytalnych.

Pismem z dnia 6 lipca 2016 roku (doręczonym w dniu 8 lipca 2016 roku) syndyk masy upadłości K. J. wezwał komornika sądowego do zawieszenia postępowań egzekucyjnych skierowanych do masy upadłości, umorzenia postępowań z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości oraz przekazania wszelkich uzyskanych, a jeszcze niewydanych kwot do masy upadłości.

Postanowieniem z dnia 12 lipca 2016 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zawiesił postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...).

Postanowieniem z dnia 24 października 2016 roku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi umorzył postępowanie egzekucyjne w sprawie Km (...).

(wniosek o wszczęcie egzekucji k.1 – 2 akt sprawy Km (...), wezwanie k.18 akt sprawy Km (...), pismo syndyka k.39 akt sprawy Km (...), postanowienie o zawieszeniu k.52 akt sprawy Km (...), postanowienie o umorzeniu k.54 akt sprawy Km (...))

K. J. przysługuje od dnia 1 marca 2016 roku świadczenie emerytalne w kwocie 2.034,96 złotych miesięcznie, przy czym wysokość wypłacanej emerytury obejmuje kwotę 1.181,07 złotych.

(decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych k.11)

Pismem z dnia 20 lipca 2016 roku (doręczonym w dniu 22 lipca 2016 roku) P. B. poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych o ogłoszeniu upadłości K. J. oraz wezwał do przekazywania należnych świadczeń emerytalnych na rachunek bankowy masy upadłości.

Pismem z dnia 9 sierpnia 2016 roku (doręczonym w dniu 12 sierpnia 2016 roku) syndyk masy upadłości poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych o uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości K. J. oraz ponownie zwrócił się o przekazywanie należnej upadłej emerytury na rachunek bankowy masy upadłości.

(pismo z dnia 20 lipca 2016 roku wraz z dowodem doręczenia k.14 – 16, pismo z dnia 9 sierpnia 2016 roku wraz z dowodem doręczenia k.17 – 18)

Pismem z dnia 6 września 2016 roku (doręczonym w dniu 7 września 2016 roku) P. B. wezwał Zakład Ubezpieczeń Społecznych do przekazania na rzecz masy upadłości świadczeń emerytalnych należnych K. J. za miesiące lipiec i sierpień 2016 roku w terminie do dnia 13 września 2016 roku pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową.

W odpowiedzi z dnia 15 września 2016 roku organ rentowy poinformował syndyka masy upadłości, że od miesiąca września 2016 roku ze świadczeń K. J. będą dokonywane co miesiąc potrącenia w kwocie po 1.248,53 złotych, które zostaną przekazane na rachunek masy upadłości do dnia 25 – go każdego miesiąca zgodnie z terminem płatności.

(pismo z dnia 6 września 2016 roku wraz z dowodem doręczenia k.19 – 20, pismo z dnia 15 września 2016 roku k.21)

W dniu 22 września 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazał do masy upadłości kwotę 1.248,53 złotych tytułem świadczenia emerytalnego należnego K. J. za miesiąc wrzesień 2016 roku. W kolejnych miesiącach (październik 2016 roku – czerwiec 2017 roku) świadczenia emerytalne przekazywane były również na rachunek bankowy masy upadłości.

(historia rachunku bankowego k.22, k.90)

Świadczenia emerytalne za miesiące lipiec i sierpień 2016 roku zostały wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w kwotach po 1.181,07 złotych na rachunek bankowy upadłej – K. J.. Realizacja przelewów miała miejsce odpowiednio w dniach 22 lipca 2016 roku oraz 24 sierpnia 2016 roku.

(dane operacji związanych z wypłatą świadczeń k.79 – 86)

Powyższy stan faktyczny jako bezsporny między stronami został ustalony w oparciu o przedłożoną dokumentację, w tym objętą aktami postępowania egzekucyjnego prowadzonego w sprawie Km (...) oraz przedstawioną przez pozwanego.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje :

Powództwo, w części w jakiej postępowanie nie zostało umorzone, podlegało uwzględnieniu w przeważającym zakresie.

Stosownie do treści art. 355 § 1 k.p.c. Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew. W myśl art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 203 § 4 k.p.c. Sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Wobec tego, że powód w treści pisma procesowego z dnia 11 września 2017 roku cofnął pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 134,92 złotych, a nie wystąpiła żadna z przesłanek wymienionych w art. 203 § 4 k.p.c., postępowanie w zakresie cofniętego żądania na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. podlegało umorzeniu.

W dalszej kolejności należy wskazać, że nieuzasadnionym pozostawał zgłoszony przez pozwanego zarzut braku zdolności sądowej, który winien skutkować odrzuceniem pozwu. Zgodnie bowiem z treścią art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1998, Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest państwową jednostką organizacyjną i posiada osobowość prawną. W skład Zakładu wchodzi zaś centrala oraz terenowe jednostki organizacyjne (art. 67 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). W niniejszej sprawie pozew został skierowany przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.. Trudno zatem przyjąć, aby stroną pozwaną nie pozostawał zakład, a jedynie jego terenowa jednostka organizacyjna, co mogłoby być zasadne w przypadku określenia strony pozwanej jako np. „I Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ł.". W konsekwencji zbyt daleko idącymi pozostawały wnioski strony pozwanej co do braku zdolności sądowej, które miałyby implikować konieczność odrzucenia pozwu.

Przechodząc do merytorycznej oceny zgłoszonego roszczenia należy zaznaczyć, że strony pozostawały jedynie w sporze co do zasady odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w związku z brakiem przekazania świadczeń emerytalnych za miesiące lipiec – sierpień 2016 roku do masy upadłości.

Instytucja tzw. upadłości konsumenckiej to jest możliwości ogłoszenia upadłości wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej uregulowana pozostaje w art. 491¹ – 491²³u.p.u. W ramach tego odrębnego trybu postępowania upadłościowego w sprawach nieuregulowanych przepisy o postępowaniu upadłościowym stosuje się odpowiednio, z tym że przepisów art. 13, art. 21, art. 22a, art. 25, art. 32 ust. 5, art. 36, art. 38, art. 38a, art. 40, art. 74, art. 163, art. 164, art. 307 ust. 1 i art. 361 nie stosuje się.

W myśl art. 61 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo Upadłościowe (Dz.U. 2003, Nr 60, poz. 535 z późn. zm., w dalszej części „u.p.u.”) z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego. Jednocześnie w skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego, z wyjątkami określonymi w art. 63-67a (art. 62 u.p.u.).

Stosownie do treści art. 78 u.p.u. spełnienie świadczenia do rąk upadłego dokonane po obwieszczeniu o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze nie zwalnia z obowiązku spełnienia świadczenia do masy upadłości, chyba że równowartość świadczenia została przekazana przez upadłego do masy upadłości.

Przytoczony przepis stanowi odpowiednik art. 25 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo Upadłościowe z dnia 24 października 1934 roku (Dz.U.1934, Nr 93, poz. 834), przy czym z tą istotną zmianą, że wyeliminowana została przesłanka dotycząca braku wiedzy "uiszczającego" o ogłoszeniu upadłości. Aktualnie obowiązująca norma jako świadczenie traktuje każdą czynność zmierzającą do wykonania powstałego wcześniej zobowiązania, tj. zapłatę sumy pieniężnej, wydanie upadłemu ruchomości lub nieruchomości, dokonanie czynności, do której

dłużnik jest zobowiązany itd. (por. komentarz S. Gurgula do art. 78 u.p.u., Legalis). Przepis ten stanowi wyraz woli ustawodawcy zmierzającej do zwiększonej ochrony masy upadłości, a więc zbioru praw, którego głównym celem pozostaje zaspokojenie zobowiązań upadłego wobec jego wierzycieli. Obecnie zatem możliwość żądania spełnienia świadczenia do masy upadłości, pomimo jego realizacji do rąk upadłego warunkowana jest jedynie datą świadczenia, tj. jego spełnieniem po dniu dokonania obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości w Rejestrze – Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Jedyną okolicznością zwalniającą z przedmiotowego obowiązku pozostaje wykazanie, że równowartość spełnionego świadczenia została przekazana do masy upadłości.

Przenosząc treść powyższych przepisów na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, że roszczenie pozostaje usprawiedliwione co do zasady.

Po pierwsze, obwieszczenie o ogłoszeniu upadłości K. J. zostało opublikowane we właściwym Rejestrze – Monitorze Sądowym i Gospodarczym w dniu 12 lipca 2016 roku.

Po wtóre, świadczenia emerytalne za miesiące lipiec i sierpień 2016 roku zostały wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rzecz upadłej odpowiednio w dniach 22 lipca 2016 roku oraz 24 sierpnia 2016 roku, a więc po dacie ogłoszenia w Rejestrze.

Po trzecie, zgromadzony materiał dowodowy nie potwierdził, aby równowartość przekazanych na rzecz upadłej świadczeń została przekazana do masy upadłości.

Po czwarte, irrelevantne z punktu widzenia rozstrzygnięcia pozostawały okoliczności dotyczące uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, braku wiedzy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o tym fakcie, czy też realizacja świadczeń w drodze masowej operacji transakcji bezgotówkowych.

Wreszcie, sam fakt ogłoszenia upadłości K. J. w dniu 4 lipca 2016 roku nie oznacza braku zasadności roszczenia za okres 1 – 3 lipca 2016 roku (tj. części świadczenia emerytalnego sprzed dnia ogłoszenia upadłości). W skład masy upadłości wchodzi bowiem nie tylko majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości, ale również nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego. Wpłaty świadczeń za miesiące lipiec i sierpień 2016 roku miały zaś miejsce po dniu 4 lipca 2016 roku.

Uprawomocnienie się postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości nie ma wpływu na obowiązek spełnienia świadczenia do masy. Warto jedynie zaznaczyć, że masa upadłości powstaje od początku dnia, w którym ogłoszono upadłość (por. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2004 roku, II CK 364/03, Mon.Praw. 2004, nr 14, s. 631). Brak wiedzy spełniającego świadczenie nie stanowi przesłanki wyłączającej odpowiedzialność na gruncie aktualnie obowiązujących przepisów (art. 78 u.p.u.). Wreszcie sama realizacja wypłaty świadczeń pozostaje w sferze wewnętrznej organizacji zasad działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i jako tak nie wpływa na zasadę odpowiedzialności w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze treść przedstawionych rozważań Sąd zasądził na rzecz syndyka masy upadłości K. J. kwotę 2.362,14 złotych, a więc równowartość świadczeń, które winny trafić do masy upadłości (2 x 1.181,07 złotych za miesiące lipiec i sierpień 2016 roku), a zostały faktycznie przekazane na rzecz upadłej.

Na marginesie należy jedynie zaznaczyć, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych pozostaje uprawniony do dochodzenia zwrotu wypłaconych świadczeń od upadłego, przy czym z roszczeniem tym będzie mógł wystąpić po zakończeniu postępowania upadłościowego (por. komentarz F. Zedlera do art. 78 u.p.u., Lex).

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. mając na względzie treść żądania skierowanego przez syndyka masy upadłości z dnia 6 września 2016 roku (doręczonego w dniu 7 września 2016 roku), w którym wyznaczony został Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nieprzekraczalny termin (do dnia 13 września 2016 roku) do spełnienia świadczenia na rzecz masy upadłości. Skoro termin ten minął bezskutecznie to od dnia następnego tj. 14 września 2016 roku pozwany pozostawał w opóźnieniu z realizacją świadczenia. W tym miejscu należy jedynie

zaznaczyć, że zobowiązany do ponownego świadczenia do masy upadłości, winien spełnić je dobrowolnie. W razie zaś niespełnienia dobrowolnie tego świadczenia roszczenie, dochodzone jest ono na rzecz masy według zasad ogólnych przewidzianych dla dochodzonych roszczeń (por. komentarz F. Zedlera do art. 78 u.p.u.). Zatem uzasadnionym pozostaje rozróżnienie samego obowiązku pozwanego spełnienia świadczenia do masy upadłości (art. 78 u.p.u.) od terminu, w jakim winno ono być zrealizowane. W konsekwencji Sąd określił początkowy termin wymagalności świadczeń ubocznych na dzień 14 września 2016 roku, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił nie znajdując podstaw do przyjęcia, aby pozwany znajdował się w opóźnieniu odpowiednio od dnia 26 lipca 2016 oraz 26 sierpnia 2016 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 in principio k.p.c. uznając, że powód uległa jedynie co do nieznaczej części roszczenia (134,92 złotych / 2.497,06 złotych = 5 %). Powód poniósł koszty w wysokości 1.342 złotych (125 złotych tytułem opłaty od pozwu – art. 13 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, 1.200 złotych tytułem zastępstwa procesowego – § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz 17 złotych tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego) i w takiej wysokości przyznane zostały na jego rzecz od pozwanego.